

Pöytyän kunta

SIVISTYSTOIMEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Sivistystoimen hallinto

Varhaiskasvatuspalvelut

Perusopetuksen koulut

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Elisenvaaran lukio

Auranmaan opisto

Kirjastot

Kulttuuritoimi

Liikuntatoimi

Nuorisotoimi

Sivistyslautakunta 14.5.2025 § 46

Yhteisöllisyyslautakunta 20.5.2025 § xx

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
1.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus arvoina ja käsitteinä.....	4
1.2 Sivistyksellinen yhdenvertaisuus oikeudellisessa sääntelyssä.....	4
2. Sivistyksellisen yhdenvertaisuuden edistäminen koulutuksen järjestäjän toiminnassa	7
2.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.....	7
2.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen.....	8
3. Tehtäväalue- ja yksikkökohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat	8
3.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus	8
3.1.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	8
3.1.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	9
3.2 Perusopetuksen koulut	10
3.2.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	10
3.2.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	12
3.3 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta.....	14
3.3.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	14
3.3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	15
3.4 Elisenvaaran lukio	15
3.4.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	15
3.4.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	16
3.5 Auranmaan opisto	17
3.5.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	17
3.5.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	18
3.6 Kirjastot	19
3.6.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	19

3.6.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	19
3.7 Kulttuuritoimi.....	20
3.7.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	20
3.7.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	21
3.8 Liikuntatoimi	21
3.8.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	21
3.8.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	22
3.9 Nuorisotoimi	22
3.9.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	22
3.9.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	23
4. Arvio toteutuneesta työstä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi toimialan tasolla sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tulevaisuudessa	23
5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelu ja hyväksyminen	24
6. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen	24
7. Keskeinen aluetta koskeva oikeudellinen sääntely ja ohjeet.....	24
Liite	25

1. Johdanto

1.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus arvoina ja käsitteinä

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus muodostavat perustavaa laatua olevat yhteiskunnalliset arvot, joita edistetään toiminnoissa laajasti.

Tasa-arvolla viitataan oikeudellisessa sääntelyssä sukupuolten väliseen tasa-arvoon, tunnistaen sukupuolen moninaisuus. Yhdenvertaisuus kattaa yksilöiden yhdenvertaisuuden laajasti – muun muassa eri ikäisten, erilaisen kulttuuritaustan omaavien ja eri kieliryhmiin kuuluvien yhdenvertaisuuden. Sääntely huomioi myös heikommassa asemassa olevien tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämisen.

Käsillä olevassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa viitataan yhdenvertaisuuden käsitteellä sekä sukupuolten tasa-arvon että muun yksilöiden yhdenvertaisuuden huomioimiseen ja edistämiseen. Yhteiset puitteet asettavat lähtökohdat, joiden puitteissa yhdenvertaisuutta yksilöllisyys huomioiden edistetään. Suunnitelmassa tarkastellaan erityisesti yksilöiden yhdenvertaista oikeutta sivistyspalvelujen piiriin pääsyyn sekä yhdenvertaisuutta palveluja käytettäessä (muun muassa palvelujen määrä ja sisältö).

1.2 Sivistyksellinen yhdenvertaisuus oikeudellisessa sääntelyssä

Suomen perustuslain 731/1999 perusoikeuksia koskevan luvun 6, 16 ja 17 §:t sääntelevät yhdenvertaisuutta sekä sivistyksellisiä ja kielellisiä perusoikeuksia. Vastaavat artikkelit sisältyvät myös kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

Perustuslain 6 §:n mukaan:

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Sivistyksellisiä perusoikeuksia koskevan perustuslain 16 §:n perusteella:

Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Oppivelvollisuudesta säädetään lailla.

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.

Kielelliset ja kulttuuriset perusoikeudet turvataan perustuslain 17 §:ssä:

Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi.

Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.

Muilla perusoikeuksilla voi lisäksi olla vaikutusta yhdenvertaisuus- sekä sivistyksellisiin, kielellisiin ja kulttuuriin perusoikeuksiin.

Valtion ja kuntien velvollisuus sivistyksellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen ja edistämiseen pohjautuu perustuslain 22 §:ään, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Kunnat järjestävät merkittävän osan sivistyspalveluista, joten niiden rooli muodostuu merkittäväksi. Perustuslain tasolla annettua sääntelyä täsmennetään tavallisen lain tasolla muun muassa yhdenvertaisuuslaissa 1325/2014 sekä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa 609/1986.

Yhdenvertaisuuslain 1325/2014 5 §:n mukaan

Viranomaisen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. ([20.12.2022/1192](#))

Viranomaisella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Velvollisuus suunnitelman laatimiseen ei koske evankelis-luterilaista kirkkoa, ortodoksista kirkkoa eikä julkista hallintotehtävää hoitavaa sellaista yksityistä, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähemmän kuin 30 henkilöä.

Lain 6 §:n mukaan

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. ([20.12.2022/1192](#))

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Lain 6 a §:n mukaan

Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Edistämistoimenpiteiden on oltava varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja palveluntuottajalla on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Velvoite koskee myös julkista hallintotehtävää hoitavaa sellaista yksityistä, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähemmän kuin 30 henkilöä.

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen kunta vastaa siitä, että toimet yhdenvertaisuuden edistämiseksi sen alueella toimivassa perhepäivähoidossa ja kunnallisessa avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa sisältyvät kunnan varhaiskasvatusta koskevaan yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain 609/1986 4 §:n mukaan

Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen tulee ottaa huomioon 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla palvelujen saatavuudessa ja tarjonnassa.

Lain 5 §:n mukaan

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla on samat mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja että varhaiskasvatus tukee tämän lain tarkoituksen toteutumista.

Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Lain 5 a §:n mukaan

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla.

Lain 5 b §:n mukaan

Varhaiskasvatuksen järjestäjä ja palveluntuottaja vastaavat siitä, että varhaiskasvatuksen toimipaikassa laaditaan vuosittain tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön kanssa. Lapsille on varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi muuta toimipaikan suunnitelmaa.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen kunta vastaa siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset tasa-arvosuunnitelmat.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys varhaiskasvatuksen toimipaikan tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, käytettäviin materiaaleihin ja huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Lähtökohtana yhdenvertaisuussäntelyssä on jokaisen *muodollisen yhdenvertaisuuden* edistäminen, millä tarkoitetaan keskenään samanlaisten tapausten kohtelemista samalla tavalla ja keskenään erilaisten tapausten kohtelemista eri tavalla. Muodollisen yhdenvertaisuuden lisäksi edistetään heikommassa asemassa olevien *tosiasiallista yhdenvertaisuutta*, mikä sivistyksellisten oikeuksien osalta tarkoittaa erityisesti erityisiä tarpeita omaavien, eri kieliryhmien edustajien sekä varattomien ja vähävaraisten aseman parantamista. Sivistyksellisen yhdenvertaisuuden osalta tulevat huomioitavaksi molemmat yhdenvertaisuuden ulottuvuudet.

Syrjinnän käsitettä ja kieltoa koskevaa säntelyä löytyy laajemmin yhdenvertaisuuslain 1325/2014 3 luvusta, naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 6 c-14 §:stä, sekä kyseisistä säädöksistä kokonaisuudessaan. Säntely on luettavissa verkkosivuilla Finlex-palvelussa:

[1325/2014 | Lainsäädäntö | Finlex](#). Viitattu 17.4.2025.

[609/1986 | Lainsäädäntö | Finlex](#). Viitattu 17.4.2025.

Säntelyn muuttuessa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa säntelyä.

2. Sivistyksellisen yhdenvertaisuuden edistäminen koulutuksen järjestäjän toiminnassa

2.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Sivistyspalveluja on järjestetty sivistystoimen tehtäväalueiden ja yksiköiden yhteistyönä, mikä on edesauttanut yhdenvertaisen kasvu-, oppimis- ja muun itsensä kehittämisen polun turvaamista.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on samoin edistetty toteuttaen palveluja sivistyslautakunnassa hyväksyttyjen, palvelujen järjestämistä ja palvelujen piiriin kuuluvia yhteisesti koskevien suunnitelmien ja periaatteiden mukaisesti. Työtä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi on tehty aiempaan sivistystoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden tavoitteiden mukaisesti. Työ arvioidaan jatkuvaksi.

2.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Sivistyksellisen yhdenvertaisuuden edistäminen muodostaa jatkumon varhaiskasvatuspalveluista muihin sivistystoimen järjestämiin palveluihin. Tavoitteena on yhdenvertaisen kasvu-, oppimis- ja muun itsensä kehittämisen polun turvaaminen, mitä edistetään tehtäväalueiden ja yksiköiden yhteistyönä.

Pöytyän kunnan sivistystoimen tehtäväalueisiin kuuluvat varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, perusopetukseen valmistava opetus, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus sekä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Hallinnon toiminnassa keskeisiksi muodostuvat tehtäväalueiden yhdenvertaisuus sekä työskentely yhdenvertaisten toimintaedellytysten luomiseksi.

Sivistystoimen hallinnossa sivistyksellistä yhdenvertaisuutta edistetään edellä mainitun lisäksi toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen panostamalla. Yhteisten puitteiden luomisen nähdään tukevan mahdollisuuksia sivistyksellisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi jokaisen yksilölliset lähtökohdat ja sivistystoimen yksiköiden yksikkökohtainen toiminta huomioiden. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo mukaan lukien, ymmärretään moniulotteisena kokonaisuutena, ja sitä edistetään kaikessa sivistystoimen toiminnassa.

3. Tehtäväalue- ja yksikkökohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

3.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

3.1.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään Pöytyän kunnassa varhaiskasvatusta koskevan sääntelyn mukaisesti. Huoltajilla on mahdollisuus valita käyttöönsä joko kunnan tuottama palvelu tai palveluseteli. Yö- ja viikonloppuhoito toteutetaan pääsääntöisesti Kyrön varhaiskasvatusyksikössä. Esiopetusta järjestetään lainsäädännön ja kunnassa vahvistettujen linjausten mukaisesti.

Tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia on noin 15. Varhaiskasvatuksessa lapsen tarvitsema tuki toteutetaan inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua lapsiryhmän toimintaan vertaisten kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut ovat saatavilla kaikille Pöytyän varhaiskasvatuksessa oleville lapsille. Alueellisen yhdenvertaisuuden voidaan arvioida toteutuvan asutuksen sijoittuminen huomioiden hyvin. Perusopetuslakiin 628/1998 sisältyvä, oppimisen tuen uudistusta koskevaa sääntely astuu voimaan 1.8.2025 alkaen, koskien myös esiopetusta.

Varhaiskasvatuksen toteuttamista koskevat suunnitelmat, ohjeet ja periaatteet laaditaan varhaiskasvatusyksiköiden yhteistyönä kaikkia Pöytyän kunnan varhaiskasvatusyksiköitä koskeviksi, mikä osaltaan on edistänyt / edistää varhaiskasvatuspalvelujen sisällöllistä

yhdenvertaisuutta. Henkilöstön kesken käydään säännöllisesti keskustelua toiminnassa noudatettavista pedagogisista lähtökohdista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on henkilöstöä velvoittava asiakirja, jossa myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmat ovat vahvasti esillä. Erityistä huomiota tulee edelleen kiinnittää lasten erilaisten lähtökohtien tasoittamiseen heikommassa asemassa oleville tukea antamalla (tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen).

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvioidaan toteutuvan huoltajille vuoden 2025 alussa tehdyn kyselyn perusteella varhaiskasvatuksen toiminnassa esiopetus mukaan lukien pääasiassa hyvin. Enemmistö vastaajista kokee, että toiminnassa huomioidaan hyvin eri taustoista tulevat opiskelijat ja perheet, sukupuolten tasa-arvo sekä perheiden erilaiset tarpeet ja elämäntilanteet. Vastausprosentti kyselyyn jäi suhteellisen matalaksi (vastaajia 101, ja perheitä, joissa 1-2 huoltajaa 259), mikä tulee huomioitavaksi tulosten tarkastelussa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varhaiskasvatussyksikkökohtaista ja perhepäivähoitoa koskevaa toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin varhaiskasvatussyksiköissä ja perhepäivähoitoa varten laadittavissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.1.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisessä huomioidaan lapsen yksilölliset lähtökohdat ja mahdollinen tuen tarve. Vieraskielisille lapsille järjestetään tarpeen mukaan suomi toisena kielenä -opetusta.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lähtökohtina ovat lasten yksilölliset tarpeet, vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet. Pedagoginen toiminta suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jokainen lapsi tulee huomioiduksi yksilönä sekä osana ryhmää. Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä näiden pohjalta kunnassa hyväksytyt suunnitelmat ohjaavat osaltaan työtä.

Oppimisympäristöissä huomioidaan tilojen turvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen, lelujen ja materiaalien saatavuus sekä leikkiin pääsyn mahdollistaminen jokaiselle lapselle. Psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta on tärkeää edistää lasten ryhmään kuuluvuuden tunnetta, minäkuva, syrjimättömyyttä ja moninaisuuden arvostamista. Varhaiskasvatukseen on laadittu kiusaamisen ennaltaehkäisyn opas; esiopetuksen osalta noudatetaan kunnassa laadittua suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Varhaiskasvatuksessa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tapahtuu joka päivä varhaiskasvatuksen arjessa. Henkilöstön ymmärrys ja osaaminen sekä puhuttu kieli ovat asioita, joihin tulee kiinnittää huomiota ja tarjota mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen. Sukupuoleen liittyviä oletuksia tulee tarkastella kriittisesti ja mahdollisesti purkaa ja uudelleen jäsentää niitä.

Varhaiskasvatussyksiköissä annettavan kasvatuksen ohella tuetaan perheiden kasvatustyötä varhaiskasvatuspalvelujen tehtäviin sisältyvän mukaisesti. Lapsen palvelujen järjestämisessä mukana olevien tahojen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varhaiskasvatussyksikkökohtaista ja perhepäivähoitoa koskevaa edistämistä tarkastellaan lähemmin varhaiskasvatussyksiköissä ja perhepäivähoitoa varten

laadittavissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Suunnitelmat päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

3.2 Perusopetuksen koulut

3.2.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Perusopetusta annetaan Pöytyän kunnassa jokaiselle opetuksen piiriin kuuluvalla, joten yksilöiden yhdenvertainen oikeus opetukseen turvataan mahdollisimman laajana. Oppilaita perusopetuksessa on suunnitelmakaudella noin 870-970. Kunnassa asuvien oppivelvollisten lisäksi järjestää Pöytyän kunta kuntien välillä hyväksytyn sopimuksen mukaisesti vuosiluokkien 7-9 opetuksen myös oripääläisille perusopetuksen oppilaille (mukana oppilasmääräluvussa). Perusopetusta annetaan Elisenvaaran, Riihikosken ja Yläneen yhtenäiskouluissa, joten koulurakenne tukee osaltaan oppilaiden yhdenvertaisuuden toteutumista; lisäksi annetaan tarpeen mukaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Riihikosken yhtenäiskoulun tilat valmistuivat vuosina 2019 ja 2020, ja Elisenvaaran yhtenäiskoulun tilat heinäkuussa 2022, tarjoten modernit oppimisympäristöt. Kaikkien yhtenäiskoulujen kalusteisiin ja varusteisiin on panostettu osana perusopetuksen kehittämisprosessia. Jatkossa huomioita kiinnitetään erityisesti Yläneen yhtenäiskoulun piha-alueen kalustuksen ja varustuksen kehittämiseen.

Perusopetus on järjestetty / järjestetään perusopetusta koskevan sääntelyn ja sääntelyn nojalla annettujen määräysten mukaisesti, mikä edistää yksilöiden yhdenvertaisuutta palvelujen määrän ja sisällön suhteen. Kunnassa hyväksytyn opetuksen järjestäjän opetussuunnitelman lisäksi perusopetuksen toteuttamista ohjaavat esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteet sekä erilaiset opetusta, opiskeluhuoltoa, turvallisuutta ja muuta koulujen toimintaa koskevat suunnitelmat, periaatteet ja ohjeet. Lähtökohtana on luoda puitteet, joiden sisällä huomioidaan oppilaiden yksilölliset kasvun ja oppimisen lähtökohdat. Opettajien ja muun perusopetuksen henkilöstön täydennyskoulutus on edistänyt / edistää osaltaan laadukkaan opetuksen antamista.

Tehostettua tai erityistä tukea oppimisessaan tarvitsevia oppilaita on noin 330. Perusopetuslakiin 628/1998 sisältyvä, oppimisen tuen uudistusta koskeva sääntely astuu voimaan 1.8.2025, minkä jälkeen annettava tuki määräytyy uuden sääntelyn mukaisesti.

Kaikissa kunnan yhtenäiskouluissa toimii erityisopetuksen pienluokkia, minkä lisäksi tukea oppilaille annetaan opettajien, erityisopettajien ja koulunkäynninohjaajien toimesta sekä erilaisin opetusjärjestelyin. Erityisopetuksen pienluokissa opiskelevat oppilaat integroituvat yksilöllisten lähtökohtiensa mukaisesti muuhun koulussa annettavaan opetukseen. Osan annettavasta erityisopetuksesta kunta hankkii muilta opetuksen järjestäjiltä. Erityisen lahjakkaiden oppilaiden opetukseen panostetaan osana yleisopetusta. Erityisopetuksen kehittäminen kunnassa toimivia erityisopetuksen pienluokkia lisäten on osaltaan edistänyt heikommassa asemassa olevien yhdenvertaisuutta suhteessa muihin. 1.8.2018 alkaen kunnassa on toiminut myös toiminta-alueittain annettavaa opetusta tarjoava erityisopetuksen pienluokka.

Perusopetuksen henkilöstö suhtautuu rakentavasti oppilaiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtävään työhön. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen järjestämä opiskeluhuolto ja muut yhteistyötahot tukevat työssä osaltaan. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan koulujen oppilashuoltoryhmissä.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää edelleen oppilaiden erilaisten lähtökohtien tuomien erojen tasoittamiseen heikommassa asemassa olevien kokonaisvaltaista tilannetta yhteistyössä muiden lasten / nuorten palvelujen järjestämisessä mukana olevien kanssa edistään.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan vastaavista lähtökohdista, kyseistä opetusta koskevan sääntelyn sekä valtakunnallisten perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Pöytyän kunnassa laaditun perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvioidaan toteutuvan oppilaille ja huoltajille huhtikuussa 2025 tehdyn kyselyn perusteella koulujen toiminnassa pääasiassa hyvin. Enemmistö vastaajista kokee, että koulujen toiminnassa huomioidaan hyvin tai melko hyvin yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, eri taustoista tulevat oppilaat ja perheet, muiden vähemmistöryhmien edustajat, tuen antaminen oppimisessa, sekä tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja eri näkökulmat opetussisällöissä. Osa vastaajista (kysymyksittäin vaihdellen 9-20 %) näkee tilanteen toisin, mikä tulee huomioitavaksi toiminnan kehittämisessä jatkossa. 16 vastauksessa arvioitiin oppilaan kokeneen koulussa syrjintää tai epätasa-arvoista kohtelua, mihin samoin tulee jatkossa kiinnittää huomiota. Vastausprosentti kyselyyn jäi suhteellisen matalaksi (vastaajia 94 / oppilaita perusopetuksessa noin tuhat, lisäksi huoltajat), mikä tulee huomioitavaksi tulosten tarkastelussa.

Perusopetuksen oppilaille ja huoltajille osana yhtenäiskoulujen toiminnan arviointia ja kehittämistä loppuvuonna 2024 tehtyyn kyselyyn sisältyi samoin myös oppilaiden yhdenvertaisuuteen kytkeytyviä kysymyksiä. Vastaajien enemmistö arvioi koulujen onnistuneen kasvatus- ja opetustyössä hyvin, ja opetustapojen ja -sisältöjen olevan monipuolisia ja toimivia, mikä osaltaan tukee erilaisten oppijoiden yhdenvertaisuutta. Enemmistö vastaajista samoin katsoo oppimista tuettavan kouluissa riittävästi, ja koulujen toimintakulttuurin olevan opiskeluun kannustavan ja myönteisen sekä avoimen, vuorovaikutteisen ja osallisuuteen kannustavan. Koulujen toimintatapojen nähdään enemmistössä vastauksista tukevan yhteisöllisen ja turvallisen oppimisympäristön toteutumista. Osa vastaajista (kysymyksittäin vaihdellen 9-16 %) näkee tilanteen toisin, mikä tulee huomioitavaksi toiminnan kehittämisessä jatkossa. Oppilaille ja huoltajille toteutettuun kyselyyn sisältyneeseen avoimeen kysymykseen ”Mitä koulun toiminnassa voitaisiin tehdä paremmin?” annetuissa vastauksissa nousivat esiin oppilaiden yhdenvertainen kohtelu, avoimempi suhtautuminen erilaisuuteen sekä kiusaamiseen puuttuminen, joihin jatkossa tulee kiinnittää edelleen huomiota.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin kouluilla laadittavissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta koulukohtaisesti

Elisenvaaran yhtenäiskoulu

Oppilaiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat perusopetuksen osalta kuvatun mukaisesti. Oppilaskunnan toiminta on aktiivista ja vaikuttamismahdollisuudet hyvät. Kouluun on viime vuosien aikana tullut enemmän eri kulttuuritaustan omaavia oppilaita, joiden yhdenvertaisuuden edistämiseen kiinnitetään huomiota. Elisenvaaran yhtenäiskoulussa lukuvuoden 2024 – 2025 alkaessa käyttöön otettu Verso –vertaissovitteluohjelma edesauttaa koulun oppilaiden tasa-arvoista kohtelua suhteessa kiusatuksi tulemiseen ja siihen liittyvien asioiden käsittelemiseen.

Elisenvaaran yhtenäiskoulun heinäkuussa 2022 valmistuneet tilat edesauttavat osaltaan oppilaiden yhdenvertaisuuden toteutumista.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä on toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin koululla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

Riihikosken yhtenäiskoulu

Oppilaiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat perusopetuksen osalta kuvatus mukaisesti. Oppilaskunnan toiminta on aktiivista ja vaikuttamismahdollisuudet hyvät. Kouluun on viime vuosien aikana tullut enemmän eri kulttuuritaustan omaavia oppilaita, joiden yhdenvertaisuuden edistämiseen kiinnitetään huomiota. Riihikosken yhtenäiskoulussa lukuvuoden 2023 – 2024 alkaessa käyttöön otettu Verso –vertaissovitteluohjelma edesauttaa koulun oppilaiden tasa-arvoista kohtelua suhteessa kiusatuksi tulemiseen ja siihen liittyvien asioiden käsittelemiseen.

Riihikosken yhtenäiskoulun vuosina 2019 ja 2020 valmistuneet tilat edesauttavat osaltaan oppilaiden yhdenvertaisuuden toteutumista.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä on toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin koululla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

Yläneen yhtenäiskoulu

Oppilaiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat perusopetuksen osalta kuvatus mukaisesti. Koulun eri luokka-asteiden välinen yhteistyö ja vakiintuneet käytänteet tukevat yhdenvertaisuuden toteutumista. Oppilaskunnan ja oppilastiimin toiminta on aktiivista ja vaikuttamismahdollisuudet hyvät. Yläneen yhtenäiskoulussa lukuvuoden 2024 – 2025 alkaessa käyttöön otettu Verso –vertaissovitteluohjelma edesauttaa koulun oppilaiden tasa-arvoista kohtelua suhteessa kiusatuksi tulemiseen ja siihen liittyvien asioiden käsittelemiseen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä on toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin koululla lukuvuosisuunnitelman yhteydessä laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

3.2.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Perusopetuksen sisällöllisessä kehittämisessä kiinnitetään huomiota erityisesti opetettavan aineksen kiinnostavuuteen eri sukupuolten edustajille sekä erilaisista kulttuurisista ja muista lähtökohdista tuleville oppilaille. Samoin erilaiset oppijat huomioidaan käyttäen monipuolisia ja toiminnallisuutta sisältäviä opetusmenetelmiä.

Oppilaita kannustetaan opiskelussa, auttaen heitä tunnistamaan vahvuutensa, ja rakentamaan oppimispolkunsa yksilöllisten lähtökohtiensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan oppimateriaaleissa, opetusmenetelmissä ja -sisällöissä sekä oppilaanohjauksessa. Valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Pöytyän kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma ohjaavat osaltaan työtä.

Kunnassa annettavaa oppimisen tukea kehitetään inklusiivisen opetuksen lähtökohdista edelleen. Pienluokka- / -ryhmä-, ohjaus- ja muut tukipalvelut edistävät osaltaan oppilaiden yhdenvertaisen oppimisen mahdollisuuksia. Opetusjärjestelyt muodostetaan joustaviksi.

Perusopetuksessa suoritettavassa oppilasarvioinnissa noudatetaan oikeudellisessa sääntelyssä, tämän nojalla annetuissa määräyksissä ja Pöytyän kunnassa hyväksytyssä perusopetuksen opetussuunnitelmassa asetettuja linjauksia. Oppilasarvioinnin lähtökohdista käydään opetushenkilöstön kesken säännöllistä keskustelua.

Oppimisympäristön turvallisuutta edistetään aktiivisesti sivistyslautakunnan hyväksymän oppilaiden suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä koskevan suunnitelman sekä muiden turvallisuutta koskevien suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti. Tärkeänä työssä nähdään erityisesti myönteisen, toinen toisistaan välittävän ilmapiirin luominen, ylläpitäminen ja kehittäminen kouluyhteisössä. Tärkeäksi muodostuvat samoin toinen toisiaan arvostava puhetapa, sekä erilaisista taustoista tulevien yksilöiden (mm. kansallisuus, kieli, kulttuuri, vakaumus, terveydentila) kunnioittaminen, ymmärtäminen ja huomioiminen. Sukupuolen moninaisuus samoin kuin seksuaalinen moninaisuus tunnistetaan ja huomioidaan, ja sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ennaltaehkäistään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella, seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä ovat kiellettyjä, ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Kouluyhteisön jäsenet ilmoittavat syrjintää havaittuaan asiasta henkilökunnalle. Mikäli häirintää ilmenee, puuttuvat henkilökunnan jäsenet asiaan ryhtyen toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Esille tulleet häirintätapaukset kirjataan. Oppilaita koskevat yksittäiset tapaukset käsitellään moniammatillisissa työryhmissä ja häirinnän ehkäisyyn liittyvät yleiset toimintatavat käsitellään koulun oppilashuoltoryhmässä. Tarvittaessa arvioidaan tarve yhteydenotolle lastensuojeluun ja poliisiin. Henkilöstöön liittyvät tapaukset käsitellään Pöytyän kunnan toimintaohjeen mukaan.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Perusopetuksen järjestämistä koskevista asioista tiedotetaan kuntalaisia monipuolisesti.

Perusopetuslain 628/1998 21 § edellyttää opetuksen järjestäjän arvioivan toimintaansa ja antamaansa koulutusta säännöllisesti sekä osallistumaan ulkopuolisen toteuttamaan arviointiin. Pöytyän kunnassa annettavaa perusopetusta kehitetään arvioinnin tulosten pohjalta edelleen myös sukupuolten tasa-arvoon ja yksilöiden yhdenvertaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Oppilaille ja huoltajille loppuvuonna 2024 toteutetun, yhtenäiskoulujen toimintaa ja toiminnan kehittämistä koskeneen kyselyn avoimissa vastauksissa esiin nousseisiin oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun, avoimempaan suhtautumiseen erilaisuuteen sekä kiusaamiseen puuttumiseen kiinnitetään huomioita edelleen. Samoin huomioidaan osana sivistystoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelua toteutetussa kyselyssä esiin nousseet tekijät (ks. edellä).

Suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä koulukohtaisesti

Elisenvaaran yhtenäiskoulu

Elisenvaaran yhtenäiskoulun toiminnassa huomioidaan perusopetukselle yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi erityisesti Elisenvaaran ja Kyrön yksiköissä opiskelevien oppilaiden sekä ja erilaisista kulttuureista tulevien oppilaiden yhdenvertaisuus.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista edistämistä tarkastellaan lähemmin koululla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Riihikosken yhtenäiskoulu

Riihikosken yhtenäiskoulussa tuetaan perusopetukselle yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi edelleen erityisesti erilaisista kulttuureista tulevien oppilaiden myönteisen oppimispolun kehittymisen mahdollisuuksia.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista edistämistä tarkastellaan lähemmin koululla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Yläneen yhtenäiskoulu

Yläneen yhtenäiskoulussa kehitetään perusopetukselle yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi edelleen oppilaiden osallistumisen mahdollisuuksia sekä kummi- ja / tai tukioppilastoimintaa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulukohtaista edistämistä tarkastellaan lähemmin koululla lukuvuosisuunnitelman yhteydessä laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

3.3 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

3.3.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Elisenvaaran, Riihikosken ja Yläneen yhtenäiskoulujen yhteydessä. Toimintaan on voitu ottaa mukaan kaikki toiminnan piiriin kuuluvat, joille paikkaa toimintaan on haettu. Yhdenvertaisuuden voidaan arvioida toteutuneen tältä osin hyvin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä ohjaavat perusopetuslakiin 628/1998 sisältyvä ja muu sääntely sekä valtakunnallisiin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman perusteisiin pohjautuva, sivistyslautakunnan hyväksymä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma sekä toimintakausittain laadittavat, toimipaikkakohtaiset toimintasuunnitelmat, jotka edistävät osaltaan toiminnan sisällöllistä yhdenvertaisuutta. Lisäksi noudatetaan muita kunnassa hyväksytyjä suunnitelmia ja annettuja ohjeita.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin toimipaikkakohtaisissa aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmissa.

3.3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään soveltuvin osin kohdassa 3.2 Perusopetuksen koulut kuvatus mukaisesti, aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lähtökohdat huomioiden. Toiminnassa ylläpidetään ja kehitetään erilaisuutta hyväksyvää, myönteistä ja toinen toisistaan välittävää ilmapiiriä, joka tukee jokaisen osallisuutta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tapahtuu jokaisen henkilöstöön kuuluvan ja toimintaan osallistuvien yhteistyönä.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä tarkastellaan lähemmin toimintapaikkakohtaisissa aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmissa.

3.4 Elisenvaaran lukio

3.4.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Opiskelijavalinnassa noudatetaan lukiokoulutuksen opiskelijavalintoja koskevaa sääntelyä ja Pöytyän kunnassa vahvistettuja opiskelijaksi ottamisen perusteita tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussääntely huomioiden. Elisenvaaran lukiossa ei järjestetä pääsy- eikä soveltuvuuskokeita, vaan opiskelijat otetaan aiemman koulumenestyksen perusteella. Käytännössä opiskelijaksi voidaan ottaa kaikki hakijat, joilla arvioidaan olevan edellytykset lukio-opintojen suorittamiseen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvioidaan toteutuvan opiskelijavalinnoissa hyvin.

Lukiokoulutus on järjestetty / järjestetään lukiokoulutusta koskevan sääntelyn ja sääntelyn nojalla annettujen määräysten mukaisesti, mikä edistää yksilöiden yhdenvertaisuutta opetuksen määrän ja sisällön suhteen. Kunnassa hyväksytyjen opetuksen järjestäjän opetussuunnitelmien (nuorten ja aikuisten lukiokoulutus) lisäksi lukiokoulutuksen toteuttamista ohjaavat Elisenvaaran lukion opiskelijoita koskevat kuljetusperiaatteet sekä erilaiset opetusta, opiskeluhuoltoa, turvallisuutta ja muuta lukion toimintaa koskevat suunnitelmat, periaatteet ja ohjeet. Lähtökohtana on luoda puitteet, joiden sisällä huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset kasvun ja oppimisen lähtökohdat. Lukion henkilöstön täydennyskoulutus on edistänyt / edistää osaltaan laadukkaan opetuksen antamista.

Elisenvaaran lukiolle heinäkuussa 2022 valmistuneet tilat edesauttavat osaltaan opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteutumista.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä on toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvioidaan toteutuvan opiskelijoille ja huoltajille huhtikuussa 2025 tehdyn kyselyn perusteella lukion toiminnassa pääasiassa hyvin. Enemmistö vastaajista kokee, että toiminnassa huomioidaan hyvin tai melko hyvin yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, eri taustoista tulevat opiskelijat ja perheet, muiden vähemmistöryhmien edustajat, tuen antaminen oppimisessa, sekä tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja eri näkökulmat opetussisällöissä. Osa vastaajista (kysymyksittäin vaihdellen 4-17 %) näkee tilanteen toisin, mikä tulee huomioitavaksi toiminnan kehittämisessä jatkossa. Vastausprosentti kyselyyn jäi suhteellisen matalaksi (vastaajia 23 / opiskelijoita lukiossa noin 110, lisäksi huoltajat), mikä tulee huomioitavaksi tulosten tarkastelussa. Lukion opiskelijakunta arvioi opiskelijakunnan hallituksen kokouksessa 28.2.2025 käydyn

keskustelun perusteella tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden samoin toteutuvan oppilaitoksessa pääosin hyvin.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin lukiolla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

3.4.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan lukion opiskelijahuoltoryhmässä, opiskelijakunnan edustajia kuullen. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa toimenpiteitä vaativat asiat, sekä arvioida tehtyjen toimenpiteiden tuloksellisuutta.

Elisenvaaran lukiossa annettavassa opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja mahdollisuudet panostaen opetuksen monipuolisuuteen käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan oppimateriaaleissa, opetusmenetelmissä ja -sisällöissä sekä opinto-ohjauksessa. Valtakunnalliset lukiokoulutuksen ja aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien perusteet sekä Elisenvaaran lukion opetussuunnitelma ja aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma ohjaavat osaltaan työtä. Annettavaa opetusta kehitetään jatkuvana työnä.

Opiskelijoiden arviointi suoritetaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita noudattaen. Opiskelija, joka on tyytymätön arviointiin, voi hakea siihen oikaisua.

Lukio tukee sekä opiskelijoiden että henkilökunnan yhdenvertaisia mahdollisuuksia opiskella, tehdä työtä ja tulla palkituksi saavutuksistaan. Se edesauttaa erilaisten ihmisten hakeutumista opiskelijaksi, rekrytoimista ja uravalintoja, jotta työ- ja opiskeluyhteisö muodostuisi mahdollisimman monipuoliseksi, innovatiiviseksi ja suvaitseväiseksi.

Elisenvaaran lukiossa arvostetaan opiskelijoita ja henkilöstöä, ja edistetään osana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä yksilön kunnioitusta, oikeudenmukaista ja vastuullista toimintaa sekä yhteistyötä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on jokaisen lukioyhteisöön kuuluvan velvollisuus. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu konkretisoituvat opiskelijoiden ja työntekijöiden välisissä vuorovaikutustilanteissa sekä työolojen kehittämisessä. Tärkeäksi muodostuvat toinen toisiaan arvostava puhetapa, sekä erilaisista taustoista tulevien yksilöiden (mm. kansallisuus, kieli, kulttuuri, vakaumus, terveydentila) kunnioittaminen, ymmärtäminen ja huomioiminen. Sukupuolen moninaisuus samoin kuin seksuaalinen moninaisuus tunnistetaan ja huomioidaan, ja sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ennaltaehkäistään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella, seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä ovat Elisenvaaran lukiossa kiellettyjä, ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Kouluyhteisön jäsenet ilmoittavat syrjintää havaittuaan asiasta henkilökunnalle. Mikäli häirintää ilmenee, puuttuvat henkilökunnan jäsenet asiaan ryhtyen toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Esille tulleet häirintätapaukset kirjataan. Opiskelijoita koskevat yksittäiset tapaukset käsitellään moniammatillisissa työryhmissä ja häirinnän ehkäisyyn liittyvät yleiset toimintatavat käsitellään lukion opiskelijahuoltoryhmässä. Tarvittaessa arvioidaan tarve yhteydenotolle lastensuojeluun ja poliisiin. Henkilöstöön liittyvät tapaukset käsitellään Pöytyän kunnan toimintaohjeen mukaan.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja tämän toteuttaminen sitouttavat henkilöstön ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Suunnitelmalla viestitetään sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille lukion arvoista, jotka antavat suuntaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle oppilaitoksessa. Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa työ- ja opiskeluympäristössä kaikilla on mahdollisuus opiskella ja työskennellä ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä tarkastellaan lähemmin lukiolla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelmat päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

3.5 Auranmaan opisto

3.5.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Auranmaan opisto on Pöytyän kunnan ylläpitämä oppilaitos, joka järjestää opetusta neljässä kunnassa. Oppilaitoksen toiminta perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. Opisto järjestää vuosittain noin 300 kurssia jakautuen noin 35 opetuspisteeseen. Vuosittain opiston kursseilla on noin 4 000 eri osallistujaa, joista naisia noin 80 % ja miehiä 20 %. Oppilaitoksessa annetaan myös taiteen perusopetusta.

Auranmaan opiston arvoihin kuuluvat saavutettavuus ja tasa-arvoisuus, millä viitataan opetusjärjestelyjen toteuttamiseen tavoitteena, että yhtäläiset mahdollisuudet koulutuksiin pääsyyn ja osallistumiseen toteutuisivat. Opetuspalvelujen tarjoamisessa ja opetuksen toteutuksessa huomioidaan erilaiset käyttäjäryhmät. Toistaiseksi opistossa on ollut varsin vähän vieraskielisiä opiskelijoita, mutta tarvittaessa esimerkiksi toimistopalvelua pystytään antamaan myös englannin kielellä. Monien kurssien opettajat ovat samoin englannin kielen taitoisia pystyen tarvittaessa opastamaan opiskelijoita tällä kielellä. Opistossa opetusta annetaan myös erityisryhmille, kuten seniorit, maahanmuuttajat ja kehitysvammaiset. Kurssimaksut on pystytty pitämään edullisina, mikä osaltaan helpottaa opintoihin osallistumista. Lisäksi vuosittain on tarjolla ollut Opetushallituksen myöntämiä opintoseteleitä, joilla on voitu tukea erityisryhmiin kuuluvien opintoihin osallistumista.

Kursseille hakeutumisessa kaikki ovat tasa-arvoisessa asemassa, sillä kurssi-ilmoittautumisten alkamispäivistä tiedotetaan hyvissä ajoin ennakolta julkisesti. Ilmoittautumisia ei oteta vastaan ennen määräpäivää tai ilmoittautumisjonon ulkopuolelta. Opiskelupaikan saaminen perustuu ilmoittautumisjärjestykseen.

Opetusta järjestetään eri alueilla lähipalveluna mahdollisuuksien mukaan. Oppilaitoksen toiminta-alueen ollessa laaja on opisto viime vuosina ryhtynyt järjestämään useimmissa aineryhmissä saavutettavuuden parantamiseksi myös verkko-opetusta. Keskeisimmissä opetuspaikoissa, kuten opistotalossa ja suuremmilla kouluilla toimittaessa myös kurssitiloihin pääsyn esteettömyys on voitu huomioida. Jossain määrin opetusta joudutaan edelleen antamaan huoneistoissa, joihin liikuntarajoitteisten on vaikea päästä. Viimeisten vuosien aikana opiston toimitilojen suhteen on tapahtunut myönteistä kehitystä.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia tarkastellaan lähemmin opistolla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Osana oppilaitoskohtaisen suunnitelman laadintaa on marraskuussa 2024 toteutettu opiston opettajille ja opiskelijoille suunnattu, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta kartoittava kysely.

3.5.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Auranmaan opiston opetusta kehitetään niin sisällöllisesti kuin toteutuksellisestikin yhä paremmin opiston toimialueen asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Erityisryhmien koulutustarjontaa on viime vuosina kasvatettu. Verkko-opetuksen lisäksi yhteistyöllä seutukunnan muiden opistojen kanssa pystytään tarjoamaan myös koulutuksia, joiden toteuttamiseen opiston väestöpohja yksistään ei riitä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan oppimateriaaleissa, opetusmenetelmissä ja -sisällöissä. Valtakunnalliset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet ja Pöytyän kunnassa hyväksytyt taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat ohjaavat osaltaan työtä. Annettavaa opetusta kehitetään jatkuvana työnä.

Auranmaan opistolla ovat informatiiviset ja selkeät kotisivut, joiden kautta tiedotetaan muun muassa tarjolla olevista kursseista ja muista ajankohtaisista asioista. Uusien sivujen käyttöönoton jälkeen myös asiakkaiden palautteenanto kursseista ja muista opistoa koskevista asioista on aiempaa helpompaa. Kotisivuilta löytyvät sähköiset lomakkeet niin kurssipalautetta kuin yleisempääkin viestintää varten. Oppilaitos kerää jatkuvasti kurssitoiveita suurelta yleisöltä ja sidosryhmiltään pyrkien huomioimaan opetuksen järjestämisessä myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökohdat. Tiedotusta tehdään lisäksi Facebookin kautta.

Oppimisympäristön turvallisuutta edistetään aktiivisesti turvallisuutta koskevien suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti. Tärkeänä työssä nähdään erityisesti myönteisen ilmapiirin luominen, ylläpitäminen ja kehittäminen opistoyhteisössä. Tärkeäksi muodostuvat samoin toinen toisiaan arvostava puhetapa, sekä erilaisista taustoista tulevien yksilöiden (mm. kansallisuus, kieli, kulttuuri, vakaumus, terveydentila) kunnioittaminen, ymmärtäminen ja huomioiminen. Sukupuolen moninaisuus samoin kuin seksuaalinen moninaisuus tunnustetaan ja huomioidaan, ja sukupuoli-identiteettiä ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ennaltaehkäistään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella, seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä ovat Auranmaan opistossa kiellettyjä, ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Oppilaitosyhteisön jäsenet ilmoittavat syrjintää havaittuaan asiasta henkilökunnalle. Mikäli häirintää ilmenee, puuttuvat henkilökunnan jäsenet asiaan ryhtyen toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Esille tulleet häirintätapaukset kirjataan ja käsitellään. Tarvittaessa arvioidaan tarve yhteydenotolle lastensuojeluun ja poliisiin. Häirinnän ehkäisyyn liittyvät yleiset toimintatavat käsitellään opiston henkilöstökokouksissa. Henkilöstöön liittyvät tapaukset käsitellään Pöytyän kunnan toimintaohjeen mukaan.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä tarkastellaan lähemmin opistolla laadittavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

3.6 Kirjastot

3.6.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Yleisiä kirjastoja koskevassa laissa (1492/2016) säädetään, että yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Asiakkaiden käytettävissä tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Yleisten kirjastojen toiminnan pääperiaatteena on taata kaikille kansalaisille maksuton pääsy tiedon ja kulttuurin lähteille asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta. Kirjaston omien kokoelmien käyttö kirjastossa ja niiden lainaus on maksutonta. Oikeus kirjastopalveluiden käyttämiseen ei ole sidottu sukupuoleen, kotikuntaan, kansallisuuteen tai muuhun henkilöön liittyvään tekijään.

Pöytyän kunnassa toimii kolme kirjastoa, Kyrön, Riihikosken ja Yläneen kirjastot, jolloin alueellinen yhdenvertaisuus on turvattu hyvin. Kirjastossa voi oleskella, opiskella, työskennellä, lukea lehtiä ja digitaalista aineistoa, käyttää tietokonetta ja tulostaa sekä kopioida myös ilman kirjastokorttia. Kaikki kunnan kirjastot toimivat henkilökunnan ylläpitämän aukiolon lisäksi myös omatoimikirjastoina, mikä osaltaan edistää kuntalaisten yhdenvertaisuutta. Kirjastojen käyttösäännöt koskevat yhdenvertaisesti kaikkia.

Valtaosa kirja-aineiston lainoista kohdistuu kaikissa ikäryhmissä suomenkielisiin kirjoihin. Vieraskielistä aineistoa hankitaan kaikille ikäryhmille. Erityisesti Helsingin monikielisen kirjaston siirtolainakokoelmien hyödyntäminen on korostunut viime aikoina, sillä Pöytyän kyläkeskuksissa on useita eri kieliryhmiä ja kansallisuuksia edustavia asukkaita.

Kirjastojen tasavertaiseen saavutettavuuteen liittyy myös kysymys esteettömyydestä eli kirjaston tilojen soveltuvuudesta eri tavoin liikunta- tai aistiesteisille sekä kirjaston saavutettavuus verkossa. Kirjastojen valaistus on näkövammaisille sopiva ja kirjastoissa on inva-wc. Kirjastot ovat Yläneen kirjaston monitoimitilaa lukuun ottamatta yhdessä tasossa, joten niissä pystyy liikkumaan esteettä myös pyörätuolilla. Vuoden 2025 aikana on tarkoitus hankkia jokaisen kirjaston toimipisteen wc-tiloihin vauvojen hoitopöydät. Tämä lisää lapsiperheiden asioimismukavuutta kirjastoissa. Tarkoituksena on hankkia seinästä esiin laskettavat mallit, jotka säästävät tilaa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia voidaan tarvittaessa tarkentaa kirjastokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.6.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Kirjastotoimessa pyritään edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ottamalla aineistonhankinnassa ja kokoelmanhoidossa huomioon eri ikä-, sukupuoli-, kulttuuri- ja kieliryhmien tarpeet sekä kiinnittämällä huomiota tilojen saavutettavuuteen, esteettömyyteen ja valaistukseen. Asiakaskyselyin, palautelomakkein ja haastatteluin selvitetään, millaisia toiveita kirjaston käyttäjillä on. Yhdenvertaisuutta pyritään jatkossa Pöytyän kirjastoissa edistämään myös

kehittämällä eri ikäryhmien palveluita. Lapset ja nuoret ovat Pöytyän kirjastojen toiminnassa huomioidut erittäin hyvin, jatkossa huomiota kiinnitetään erityisesti senioriväestön palvelujen kehittämiseen.

Laitteiden ja ohjelmistojen ajantasaisuus lisää sivistyksellistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Sähköiset, kotoa käsin käytettävissä olevat aineistot tasoittavat maantieteellistä epätasa-arvoa. Toisaalta kaikilla asiakasryhmillä ei ole tarvittavia laitteita tai osaamista e-aineistojen käyttöön. Näitä kansalaisvalmiuksia kehittämällä kirjasto edistää kansalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin. Pöytyällä kartoitetaan mahdollisuutta lähteä vuoden 2025 aikana mukaan Digitaltoja maaseutukuntiin -hankkeeseen, joka tarjoaa senioreille opastusta digipalveluiden käyttöön kädestä pitäen. Näkövammaisia varten on olemassa laaja Celia-kirjojen kokoelma sekä lukesteisille mahdollisuus rekisteröityä kirjastossa Celia-verkkoasiakkaaksi. Kaikkien kirjastojen kokoelmissa on selkokirjoja ja isotekstisiä kirjoja sekä äänikirjoja.

Esteettömyyden parantamiseksi kirjastoihin tulisi saada sähköisesti aukeavat ulko-ovet. Opasteita ja niiden symboliikkaa on kehitetty. Kyrön kirjaston pihassa on invapysäköintipaikka. Riihikosken ja Yläneen kirjastoissa ei merkittyjä invapysäköintipaikkoja ole, ja paikat pitäisikin merkitä oven lähelle oleville paikoille. Pöytyän kirjastot ovat enimmäkseen yhdessä tasossa ja kaikissa niissä on inva-wc. Yläneen kirjastossa, jossa tietokone- ja näyttelytila on eri tasossa kuin muu kirjasto, on tilaan mahdollista kulkea ulkokautta. Ulkoalueiden kunnossapito muodostuu etenkin talvella tärkeäksi yhdenvertaisten liikkumismahdollisuuksien turvaajaksi.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä voidaan tarvittaessa tarkentaa kirjastokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.7 Kulttuuritoimi

3.7.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Kulttuuritoimen tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa huomioiden yksilöiden sivistyksellinen yhdenvertaisuus. Hyvinvointipalveluna kulttuuritoimi sekä tukee kuntalaisten hyvinvointia ja aktiivisuutta että rakentaa Pöytyän imagoa tallentamalla ja hyödyntämällä paikkakunnan omaa identiteettiä. Pöytyä on omaleimainen ja vahva kunta. Kulttuuritoimen asiakkaita ovat eri-ikäiset ja monikulttuuriset ihmiset sukupuolesta tai sosiaalisesta pääomasta riippumatta.

Kulttuuritoiminta on kaikille avointa ja toimintaa ohjaa saavutettavuus, ennakkoluulottomuus, sivistyksen vaaliminen, vuorovaikutteisuus ja yhteisöllisyys. Kulttuuritoimen tavoitteena on luoda yhtenäisyyttä huomioiden muun muassa kunnan taajamien erityispiirteet ja kunnan yleiset tavoitteet.

Kaiken toiminnan lähtökohtana ovat asukkaiden tarpeet ja toiveet. Asiakkaita kuullaan lähinnä suorissa asiakaskontakteissa (muun muassa tapahtumat), toiveita on pyritty toteuttamaan resurssien mukaan. Haasteina ovat kunnan laajuus ja erilaisten toimintatapojen yhdistäminen yhdeksi yleiseksi ja kaikkien yhteiseksi kulttuuritoimeksi.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia voidaan tarvittaessa tarkentaa toimintokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.7.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat kulttuuritoimen sisäänrakennettu toimintatapa kaikelle toiminnalle. Palvelut ja toiminta suunnitellaan ja toteutetaan siten, että osallistujan ikä tai sukupuoli eivät vaikuta osallistumiseen. Vähemmistöryhmille ei kuitenkaan ole järjestetty omaa erityistoimintaa ja tietoa kunnassa olevista eri ryhmistä on toistaiseksi liian vähän. Tarvittaessa toimintaa voidaan muokata ryhmä- tai tapauskohtaisesti. Erityisryhmät tulisi saattaa kulttuuritoimen asiakkaisiksi ja samalla osaksi pöytyäläistä yhteisöä.

Kulttuuritoiminta on avointa ja läpinäkyvää. Yhteistyö eri tahojen kanssa mahdollistaa monipuolisen asiakaspohjan.

Asiakaspalautteen keräämistä myös yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta kehitetään.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä voidaan tarvittaessa tarkentaa toimintokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.8 Liikuntatoimi

3.8.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Liikuntalain 390/2015 5 §:n mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä asukkaidensa liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Pöytyän liikuntatoimi tuottaa palveluita monipuolisen yhteistyön kautta. Yhteistyötä tehdään kunnan muiden toimialojen, paikallisten yhdistysten, naapurikuntien sekä maakunnallisten toimijoiden kanssa.

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu liikuntatoimen tarjoamissa palveluissa hyvin. Liikuntatoimen ryhmät ovat kaikille avoimia. Liikuntatilojen vuoropolitiikassa tasa-arvovastuu on ulkoistettu hakijoille. Yhdistykset jakavat saamansa vuorot seuransa sisällä. Kaikissa lajeissa on löytynyt saliaikaa eri sukupuolten edustajille.

Pöytyän kunnan laaja pinta-ala asettaa haasteensa alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Taajamia vastaavia monipuolisia palveluja ei ole mahdollista toteuttaa pienemmissä kylissä. Kunnan kolmesta taajamasta löytyvät liikunnan lähipalveluiksi mielleltävät liikuntapaikat: kuntosali, kuntorata, urheilu- ja pallokentät sekä lisäksi talven niin suodessa hiihtoladut ja jääkenttä. Ohjattua liikuntaa järjestetään kaikissa kolmessa keskuksessa.

Yhdenvertaisuus toteutuu myös liikuntapalveluihin ilmoittauduttaessa. Paikat avautuvat kaikille samaan aikaan ja ne täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Yhdenvertaisuuteen pyritään edelleen kuljetusreittien suunnittelussa. Uimakoulujen ja retkien kuljetusten runkolinjat ajetaan koko kunnan alueella.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia voidaan tarvittaessa tarkentaa toimintokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.8.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Liikuntalaki edellyttää kuulemaan kuntalaisia. Mikäli kuntalaispalautteen myötä havaitaan epäkohtia tasa-arvon ja yhdenmukaisuuden toteutumisessa, niihin puututaan. Lähtökohtaisesti tarjonnan on tarkoitus olla kriteerit täyttävää.

Kysynnän puute vaikeuttaa osaltaan palvelujen monipuolisuuden toteutumista. Tiedotustoimintaa kehittämällä ja tehostamalla pyritään herättämään kiinnostusta harvinaisempiinkin lajeihin. Vähimmäistavoitteena on pyrkiä tarjoamaan vaihtoehto, ellei omasta kunnasta, niin lähiseudulta.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä voidaan tarvittaessa tarkentaa toimintokohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.9 Nuorisotoimi

3.9.1 Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten elinoloja. Nuorisopalvelut varmistaa nuorten näkökulman esilletuomisen. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä kestävän kehityksen toteutuminen.

Nuorten omaa aktiivisuutta tukee nuorisotilatoiminta sekä nuorisoryhmien ja -järjestöjen yhteistyö. Nuorisovaltuusto vahvistaa osaltaan kuntalaissa säädettyjen nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista.

Nuorisopalveluilla ovat käytössä nuorisotilat kunnan kolmessa taajamassa, Kyrössä, Riihikoskella ja Yläneellä. Esteettömyys on pyritty ottamaan huomioon niin hyvin kuin nuorisotilojen nykyisissä rakennuksissa on mahdollista. Nuorisotoimi järjestää toimintaa kaikille nuorille pyrkien huomioimaan heidän yksilölliset tarpeensa.

Nuorisopalvelujen saavutettavuus harvaan asutulla maaseudulla on haaste. Välimatkat harrastuksiin ovat pitkät. Joukkoliikennepalveluiden kattavuus on heikko tai ne puuttuvat kokonaan. Nuorten näkökulmasta vaikuttaa kodin sijainti mahdollisuuksiin osallistua harrastuksiin ja hakeutua palveluihin.

Osa nuorisopalveluista toteutetaan etsivänä nuorisotyönä, pääasiassa 16–25-vuotiaille nuorille. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii yhdessä nuoren kanssa ratkaisuja

nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Sosiaalisen vahvistamisen työkaluin etsivä nuorisotyöntekijä tukee nuorta löytämään voimavaroja itsestään siten, että nuori pääsee osalliseksi tulevaisuuden mahdollisuuksista tasavertaisena muiden nuorten kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä ohjaa ja tukee nuorta, kun nuori itse sitä haluaa, hänen lähtökohtiensa ja tarpeidensa mukaan. Toiminnan keskiössä on nuoren oman äänen ja toiveiden huomioiminen. Etsivä nuorisotyöntekijä on nuoren puolella ja toiminta on nuorelle aina vapaaehtoista.

Etsivässä nuorisotyössä otetaan huomioon huonot kulkuyhteydet eri palveluihin. Tapaamiset järjestetään siellä, missä nuori toivoo ja missä hänen on hyvä olla. Paikkana voi olla esimerkiksi kahvila, nuorisotila, etsivän nuorisotyön toimitilat, tai nuoren oma koti. Tarvittaessa etsivä nuorisotyöntekijä myös kuljettaa nuoren tarvittavien palveluiden piiriin. Etsivä nuorisotyöntekijä pyrkii olemaan helposti lähestyttävä tuomalla toimintaa tutuksi koulu- ja nuorisotilavierailuiden avulla. Etsivään nuorisotyöntekijään voi olla yhteydessä monien sosiaalisen median kanavien kautta, jolloin kynnys ottaa yhteyttä madaltuu. Etsivän nuorisotyön viestinnässä huomioidaan kohderyhmän erityistarpeet sekä yksinkertainen ja selkeä kieli.

Koulunuorisotyö tukee osaltaan yhteisöllisen kouluyhteisön rakentumista, ja antaa tukea tätä tarvitseville. Koulunuorisotyötä tehdään yhteistyössä koulujen kanssa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia voidaan tarvittaessa tarkentaa nuorisotilakohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

3.9.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Tasa-arvon toteutumista seurataan ja arvioidaan tasa-arvokyselyn raportoinnin yhteydessä. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa mahdolliset epäkohdat, jotka vaativat toimenpiteitä sekä arvioida tehtyjen toimenpiteiden tuloksellisuutta. Lapsia ja nuoria ohjataan ja kannustetaan toiminnan kautta tiedostamaan yksilön vaikuttamismahdollisuudet.

Työmuotoja kehitetään myös lasten ja nuorten yksilöllistä kehitystä huomioonottaviksi ja tukeviksi. Toiminnan tavoitteena on monimuotoinen, sukupuolisensitiivinen ja monikulttuurinen nuorisotyö.

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä voidaan tarvittaessa tarkentaa nuorisotilakohtaisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

4. Arvio toteutuneesta työstä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi toimialan tasolla sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tulevaisuudessa

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on huomioitu sivistystoimen tehtäväalueiden työssä. Erityisesti on keskitytty yksilöiden yhdenvertaisuuteen oppilaaksi / opiskelijaksi ottamisessa ja muiden sivistystoimen palvelujen piiriin pääsyssä, sekä yhdenvertaisuuden toteutumiseen annettavien palvelujen sisällön suhteen. Erikseen on panostettu erityisiä tarpeita oppimisessaan omaavien opiskeluun sekä vähemmistöryhmien huomioimiseen palvelujen tarjoamisessa. Sukupuolen perusteella tapahtuvaa häirintää on ennaltaehkäisty ja siihen on tarvittaessa puututtu.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä toteutetaan sivistystoimen tehtäväalueiden työssä moniulotteisena kokonaisuutena. Sukupuolten tasa-arvo, sukupuolen moninaisuus ja yhdenvertaisuuden eri osatekijät huomioidaan pyrkien erilaisia näkökohtia sisältävän kokonaisuuden ymmärtämiseen.

5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelu ja hyväksyminen

Sivistystoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on valmisteltu yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden, opiskelijoiden ja palvelujen käyttäjien edustajien kanssa. Oppilaille, opiskelijoille ja huoltajille on lisäksi annettu mahdollisuus näkemystensä esittämiseen suunnitelmaan.

Suunnitelma hyväksytään kunnan hallintosäännön 36 ja 47 §:ien mukaisesti sivistyslautakunnassa ja yhteisöllisyyslautakunnassa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

6. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

Sivistystoimen yksiköiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään henkilöstön, varhaiskasvatuspalveluja käyttävien lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien ja asiakkaiden yhteistyönä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan kunnan verkkosivuilla sekä osana sivistystoimen tehtäväalueiden ja yksiköiden toimintaa.

7. Keskeinen aluetta koskeva oikeudellinen sääntely ja ohjeet

Suomen perustuslaki 731/1999

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 906/1986

Kuntalaki 410/2015

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Perusopetuslaki 628/1998

Lukiolaki 714/2018

Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019

Liikuntalaki 390/2015

Nuorisolaki 1285/2016

Lainsäädäntöä täsmennetään edelleen asetusten tasolla sekä lainsäädännön nojalla annetuin määräyksin. Perustuslaissa vahvistettuja perusoikeuksia vastaavia määräyksiä löytyy kansainvälisellä tasolla useista ihmisoikeussopimuksista, jotka Suomi on allekirjoittanut.

Voimassa oleva sääntely on luettavissa Finlex-palvelussa osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi>.

Opetushallituksen ohjeet varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön:

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus](#). Viitattu 17.4.2025

TOIMINNALLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Varhaiskasvatysyksiköt, perhepäivähoito, koulut, oppilaitokset, muut sivistystoimen yksiköt

Yksikkökohtaiset tarkennukset Pöytyän kunnan sivistystoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan

1. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden tavoitteiden toteutuminen / arviointi

- Milloin ja miten selvitystä on tehty? Miten henkilöstö, lapset, oppilaat, opiskelijat, huoltajat ja palvelujen käyttäjät ovat osallistuneet / voineet esittää näkemyksensä asiassa?
- Mitä asioita selvityksessä nousi esiin?
- Miten arvioitte tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä aiempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden tavoitteiden toteutuvan?

2. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

- Mitkä ovat konkreettiset toimenpiteet, joihin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi keskitytään? Miten henkilöstö, lapset, oppilaat, opiskelijat, huoltajat ja palvelujen käyttäjien edustajat ovat osallistuneet / voineet esittää näkemyksensä toimenpiteisiin?
- Kuka / ketkä ovat vastuussa toimenpiteiden toteuttamisesta?
- Miten toimenpiteiden toteutumista arvioidaan?